

Svenska kyrkans rikstäckning är hotad

Församlingen har fått en renässans inom Svenska kyrkan. Det är ”i det lokala det ska ske.” ”Det är i församlingen det händer” hör vi ofta numera. I samtal med olika kyrkliga företrädare från ärkebiskopen till den lokala kyrkoherden så lyfts församlingens betydelse fram. Kyrkans kapillärer finns genom den lokala församlingen överallt och det ses med rätta som en av Svenska kyrkans viktigaste tillgångar och styrkor.

Församlingen ingår i det finmaskiga nät som utgör kyrkans rikstäckning och som ska garantera att kyrkans medlemmar har – som det står i förarbetena till kyrkoordningen – ”rimlig tillgång till kyrkans tjänster” alltifrån själavård till att få döpa sina barn och bli begravd enligt Svenska kyrkans ordning oavsett var du råkar bo i Sverige. Preciseringsen av kyrkans grundläggande uppgift efter relationsändringen – försvann gjorde det kyrkokommunala kompetenstänkandet - har ändå satt fokus på församlingen på ett nytt och välgörande sätt. I tider av pastoratsregleringar har även ”det lokala” och ”församlingen” lyfts fram som ett huvudskäl till skapandet av de större pastoraten. Denna utveckling med tydligare tyngdpunkt på det lokala får vi vara glada över. Tänk - en tid av riktig församlingsväckelse i Svenska kyrkan med nya möjligheter till mission och kyrkligt engagemang.

Möjligheterna är många och goda men samtidigt finns det också orosmoln menar jag som måste lyftas fram och synliggöras för att vi på sikt ska kunna slå vakt om rikstäckningen.

Ibland får man intrycket som läsare av kyrklig press och om man följer kyrklig debatt att Svenska kyrkan bara finns i städerna. Det är stadens normer och frågor som ofta är utgångspunkt och uppmärksammas. Men faktum är att Svenska kyrkan har att vara kyrka och upprätthålla rikstäckningen i ett land som i huvudsak präglas av landsbygd och glesbygd även om det samtidigt naturligtvis är så att merparten av befolkningen numera bor just i städerna.

Jag menar att det i dag finns skäl att tala om att rikstäckningen är hotad och till och med i vissa områden inte längre upprätthålls. Problemet går naturligtvis att på ett smart sätt definiera bort och vi kan inleda oss i fruktlösa diskussioner om vad egentligen avses med rikstäckning. Men min poäng är att problemet är allvarligt och akut och hotar den enskilde församlingens kontakt med den lokala kyrkan. Orsaken till detta är flera. En av de viktigas-

te orsakerna är naturligtvis det mycket bekymmersamma vakansläget särskilt vad gäller präster runt om i landet. Prästen - herdefunktionen - försvinner från våra bygder i rask takt. Många kyrkoherdar har i dag svårt att få ihop tjänstgöringsschemat så att begravningar kan hållas och barn döpas. Det handlar inte längre enbart om upprätthållandet av den söndagliga Gudstjänsten. Till detta kommer skenande kostnader för kyrkor och fastigheter samtidigt som medlemstapp och andra kostnader gör att ekonomin stadigt krymper. Kyrkor måste kanske stängas ner kortare eller längre perioder eller på sikt helt avyttras. Den svensk kyrkliga infrastrukturen tunnans ut. Det blir stopp i flödet i kyrkans kapillärer. I många områden i landet upprätthålls kyrkans verksamheter helt och hållet med pensionerade präster. Det är ju en Guds gåva att de finns men knappast hållbart på sikt. Till detta kommer en allmän samhällsutveckling med en utarmning av landsbygden särskilt i Norrlands inland. Skolor stängs och den samhällsinfrastrukturen hålls på en mininivå.

I lands- eller glesbygd uppstår nu inte sällan ett späningsförhållande mellan kravet på att å ena sidan genomföra den grundläggande uppgiften och å andra sidan det som uppfattas som ett krav på rikstäckning. Detta leder fram till frågor om prioriteringar för den lokala kyrkan. Hur ska den lokala kyrkan kunna hantera situationen framöver? Ska vi samla resurserna i större utsträckning än vad vi gör i dag på bestämda platser? Många blickar på lösningar riktas långtansfullt mot andra sidan engelska kanalen men jag tror faktiskt mera på goda exempel från närmare håll och då inte minst att de kan finnas att söka hos våra nordiska systerkyrkor som brottas med liknande problem. I både den Danska folkkyrkan och i den Norska kyrkan finns mycket spännande nytänkande kring landsbygdens utmaningar. Sist men inte minst tror jag det är viktigt att vi ser verkligheten som den är och tar hoten mot Svenska kyrkans lokala närvaro på allvar.

GÖRAN LUNDSTEDT